

Laman vaikutukset talouspolitiikkaan

Juhana Vartiainen 9.5.2009

Järjestelmä vai tila?

- Kriisi muuttaa tulevaisuudenkuvaa eli ennusteissa olevia alkuehtoja (=tilaa), vaikka talouspolitiikan periaatteet (=järjestelmä) ei muuttuisikaan
- Alkuehtojen muutoksessa on toisaalta kysymys kahdesta asiasta
 - 1) Talouden shokki (esim. työttömyys) muuttaa oikeasti tulevaisuuden potentiaalista tuotantoa
 - 2) Käsitteemme muuttuu -- aiempi tulevaisuudenprojektio ehkä perustui kuplaan

Liian aikaista vastata

- Totta puhuen ei oikein vielä voi tietää
- Onko laman pohja nyt näkyvillä?
- Vai onko vielä tulossa uusi sukellus?
- johtopäätökset voivat riippua tästä
- Toivottavasti vältytään suurilta poliittisilta mullistuksilta
- Markkinatalous tuskin “kaatuu”, suuri ero 1930-lukuun on talouspolitiikan responssi

“Tilan” muutos:

- Monien merkittävien maiden julkistalouteen syntyä alijäämä (US, UK > 10%/BKT)
- Myös suhdannekorjattu rakenteellinen alijäämä kasvaa.
- USA:n nettovienti tulee kasvamaan, nopea velkaantumisen taittuu
- Suomessa ja Ruotsissa lasketaan potentiaalisen tuotannon ja työllisyyden uraa
- Näin syntyy rakenteellinen kestävyysvaje, veronkorotukset todennäköisiä
- Työttömyyden persistenssiefektit synkistävät tulevaisuutta

Suomi

- Lama voi lisätä tietoisuutta budjettirajoituksista
- Toisaalta kestävyysvaje vaati toimia vaikka lamaa ei olisi tullutkaan
- Eläkeikä- ja kiinteistöverokeskustelu vasta alkua

Toisaalta järjestelmä (malli) voi myös muuttua

- Tuleeko inflaatiotavoitteeseen perustuva rahapolitiikka muuttumaan?
- Tiukkeneeko rahoitusmarkkinoita säätelevä normisto?
- Keksitäänkö ratkaisu rahoituslaitosten “voitot yksille, tappiot kaikille” -luonteeseen?
- Maailmanvaluuttojen roolit voivat muuttua

Järjestelmät tuskin muuttuvat paljon

- Reformien poliittinen ikkuna sulkeutuu, kun lama on ohi
- Kun talous kasvaa, finanssimaailma voi taas “ostaa” poliittisia päätöksiä
- Ehkä Basel-sopimuksia rukataan
- Ehkä perustetaan uusi kansainvälinen vakausvalvoja tai muutetaan IMF:n tehtävää
- Washington-ortodoksia köyhissä maissa ei ehkä enää pure
- Ongelmana on, että rahoitusala tulee vastaisuudessa taas uusia innovaatioita, joihin olemassaoleva normisto ei pure
- Ihmiset oppivat pankkikriisistä, mutta uudet sukupolvet eivät tiedä mitään (Minsky)

Rahapolitiikka

- Inflaatiotavoitteet varmaan säilyvät, mutta keskuspankit varmaan seuraavat varallisuushintoja tarkemmin
- Taylor-sääntö joka johdetaan uuskeynesiläisestä RBC-teoriasta säilynee ohjenuorana
- Riskien arvioinnissa olisi parannettava systeemiriskien ymmärtämistä, tämä toivottavasti suuntaa tutkimusta finanssitaloustieteessä
- Kansantaloustieteessä keynesiläinen ajatus markkinatalouden epästabiiliudesta ja tasapainojen moninaisuudesta saa tukea
- Rahapolitiikasta enemmän harkintaperusteista?